מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את תוכן השיר ואת דמויות הדובר והשכינה
- לזהות את מבנה השיר ואת האמצעים האמנותיים בו
- לדון בנושאי הבדידות והקרע בין מסורת לעולם החדש

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א' – הבנת השיר - שאלות אמריקאיות

1. ב – את העולם החדש וההשכלה שמחוץ לבית המדרש
2. ג – בבית המדרש
3. ב – גוזל רך

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – כולם נסחפו אחרי הרוח והאור ועזבו, רק הדובר נשאר
2. נכון – כך היא מתוארת בשיר באמצעות האנשה ודימוי
3. נכון – כך מתואר המבנה של השיר

חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

1. גוזל
2. בית המדרש

חלק ד' – התאימו בין המושג למשמעותו

1 – ד (מטאפורה לדובר הצעיר והחלש)
2 – ג (האנשה המתארת את חולשת השכינה)
3 – ב (סמל לעולם החדש ולהשכלה)
4 – א (יוצרת מבנה מעגלי בשיר)

חלק ה' – סדרו את מהלך השיר לפי הסדר הנכון

1. כולם נסחפים אחרי הרוח והאור ועוזבים את בית המדרש
2. הדובר נשאר לבדו, מתואר כגוזל רך שנשתכח מלב
3. השכינה, שגורשה מכל מקום, נמצאת עם הדובר בבית המדרש
4. לב הדובר כמה אל החלון ואל האור

חלק ו' – כתיבה ועיון

1. תלמידים יסבירו שהדובר מרגיש אחריות ורחמים כלפי השכינה הפצועה, אך גם משיכה חזקה לעולם החדש; ניתן להביא את הדימוי של השכינה כציפור שבורה או את תיאור הכמיהה לחלון

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ציפייה לתשובה שמזהה את הרוח והאור כסמל לעולם החדש ולהשכלה
- ציפייה להתייחסות לדימוי האם והציפור הפצועה ולשימוש בהאנשה
- ציפייה להבנה שהשיר מסתיים בקו מפריד ובלי הכרעה בין המסורת לעולם החדש

טיפים להפעלה:

- מומלץ לקרוא את השיר בקול רם בכיתה לפני התרגול כדי להעביר את הטון הרגשי שלו
- כדאי להדגיש את המבנה המעגלי של השיר באמצעות השוואת שורת הפתיחה לשורות השכינה בבית החמישי
- אפשר לוותר על הפריטים המסומנים לקבוצות המתקשות ולהתמקד בהבנת העלילה והדמויות הבסיסיות

דף תרגול: "לבדי" מאת חיים נחמן ביאליק

דף התלמיד/ה חנ"מ

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

השיר "לבדי" מתאר צעיר שנשאר בבית המדרש כשכל בני דורו יצאו אל העולם החדש, ואת הקשר הרגשי שלו עם השכינה הנשארת לבדה גם היא.

בנק מילים: גוזל | בית המדרש

1 חלק א' – הבנת השיר – שאלות אמריקאיות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה מסמלים "הרוח" ו"האור" בפתיחת השיר?

(א) את השכינה (ב) את העולם החדש וההשכלה שמחוץ לבית המדרש

(ג) את הלילה בבית המדרש

2. היכן נשארה השכינה אחרי שגורשה מכל הזוויות?

(א) בחלון (ב) בבית הוריו של הדובר (ג) בבית המדרש

3. כיצד הדובר מכנה את עצמו בתחילת השיר?

(א) אריה צעיר (ב) גוזל רך (ג) ענן קטן

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	כל בני דורו של הדובר נשארו איתו בבית המדרש.	☐	☐
2	השכינה מתוארת כאם וכציפור פצועה בעלת כנף שבורה.	☐	☐
3	השיר בנוי משישה בתים של ארבעה טורים כל אחד.	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. הדובר מכנה את עצמו "_____ רך" שנשאר מאחור.

2. השכינה נותרה רק בפינה אחת קטנה ושוממה, היא _____.

4 חלק ד' – התאימו בין המושג למשמעותו

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. גוזל רך	___	**א.** יוצרת מבנה מעגלי בשיר
2. כנף שבורה	___	**ב.** סמל לעולם החדש ולהשכלה
3. החלון והאור	___	**ג.** האנשה המתארת את חולשת השכינה
4. חזרה על שורת הפתיחה	___	**ד.** מטאפורה לדובר הצעיר והחלש

5 חלק ה' – סדרו את מהלך השיר לפי הסדר הנכון

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	השכינה, שגורשה מכל מקום, נמצאת עם הדובר בבית המדרש
☐	לב הדובר כמה אל החלון ואל האור
☐	כולם נסחפים אחרי הרוח והאור ועוזבים את בית המדרש
☐	הדובר נשאר לבדו, מתואר כגוזל רך שנשתכח מלב

6 חלק ו' – כתיבה ועיון

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הסבירו מדוע הדובר קרוע בין נאמנות לשכינה לבין הכמיהה לחלון ולאור. הביאו דוגמה אחת מהשיר.

כרטיס יציאה

מה מסמלים הרוח והאור בשיר?

כיצד מתוארת השכינה בשיר, ואילו אמצעים אמנותיים יוצרים את התיאור הזה?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀